

The background features a repeating pattern of dark red, hand-drawn, teardrop-shaped outlines. These shapes are arranged in a staggered grid, with some containing smaller, solid red teardrop shapes. The overall effect is a textured, organic-looking pattern.

Dušan Dušek
Věta holá o lásce

Větrné mlýny

Dušan Dušek ➤ **Věta holá o lásce** ➤

Věta holá o lásce je nejfilmovějším prozaickým dílem Dušana Duška. A to nejen profesním prostředím, ve kterém se odehrávají všechny tři novely do knihy zařazené. Sám autor je známým slovenským scenáristou a scenáristiku také vyučuje na bratislavské Filmové a televizní fakultě Vysoké školy múzických umění. Postavy Duškových próz jsou plné lásky a citu a láskyplný je i přístup samotného autora k nim. Dušek má prostě své postavy rád se všemi jejich chybami a nedostatky. Právě

proto jsou tak živé a můžeme s nimi prostřednictvím jejich příběhů mluvit jako se svými dobrými známými.

Dušan Dušek
Věta holá o lásce

česi, čítajte
svazek 10

Co-funded by the
Creative Europe Programme
of the European Union

Tato publikace byla realizována za finanční podpory Evropské unie.
Za obsah publikace (sdělení) odpovídá výlučně autor a Evropská komise
neodpovídá za použití informací, jež jsou jejich obsahem.

**Tato kniha vyšla
s finanční podporou Komisie SLOLIA,
Literárne informačné centrum, Bratislava.**

© Dušan Dušek, 2016

Translation © Miroslav Zelinský, 2016

Photo © David Konečný, 2016

© Větrné mlýny, 2016

ISBN 978-80-7443-176-0 (papírová kniha)

ISBN 978-80-7443-187-6 (eBook)

*Někdy se mi líbí, když se do knížky dávají
nejrůznější hlouposti. Jen ať si jich chlápek,
co ji píše, navymýšlí, kolik chce. Ať třeba pospojuje
pár pěkných slůvek nebo ať si něco zazpívá.
To je pěkné. Ale mělo by to být nějak zvlášť,
abych to nemusel číst. Nelíbí se mi, když někdo
hlouposti míchá do příběhu. Pokud má tedy
chlápek, co to píše, chuť na hlouposti, ať to jasně
napíše. Když se mi zachce, můžu je přeskočit
nebo se k nim vrátit, až už budu vědět,
jak skončil příběh. John Steinbeck*

*Tvůj film se musí podobat tomu, co vidíš,
když zavřeš oči. Robert Bresson*

*Papoušek si čistí zobák, i když ho
nemá špinavý. Blaise Pascal*

Dešťová voda

Přilétly větrné dny. Timo sypal sýkorkám. Ráno jim vždycky roztloukal ořechy. Za soumraku se spodní vrstva mraků leskla, jako by na celém obzoru zářil prsten ze žlutého světla, nad ním se klenula čepice přicházející noci. S přibývajícím dnem mizely i ořechy; po vyzobaných jádrech zůstávaly na balkoně jen skořápky, špičaté až ostré, přehrabané v květináči begonií, které nedokázaly přežít zimu.

Do jedné hrsti se mu vešlo sedm ořechů, druhou přidal další dva, dohromady devět, pokaždé stejná hromádka, ale vždycky jiný počet strávníků. Brzy se k sýkorkám přidávali vrabci, houfeček křiku, nejprve přistál jeden, možná průzkumník, potom přifrčeli ostatní, hnědí a čilí, živě strakatí — a hltavě hladoví. Sýkorky po sobě sekaly ostrými špicemi zobáků. Nohy měly tenké jako sirky. Vrabci taky.

Z chodby do předsíně bytu vklouzla Alice.

Smála se: „Vyfoukalo mi to z hlavy všechny starosti, takový vítr, sotva jsem přišla.“ A dodala: „Chtěl mi rozepnout kabát.“

Před polednem pás žhavé oblohy vystřídalo vyfoukané nebe, na kterém za nohu visel stříbrný talíř, plný měsíc, bílé oko dne. Vítr se utišil. Ale po chvíli se slunce znovu schovalo za mraky; začínalo sněžit.

A už zase přišla Alice — i se zprávou: „Víš, jaká je venku zima? Podívej se na teploměr, jestli není nula.“

A znovu se smála, jako pokaždé, alespoň očima.

Timo se dotkl jejich vlasů: „No, máš je studené.“

„Že. Nula.“

Teploměr ukazoval 4,7 °C.

„Kolik je?“ zeptala se.

„Necelých pět stupňů.“

„Ale pořádně studených.“

Překvapivě nejdéle se zelené listí drželo na bezových keřích. Už druhý den sněžilo. V šedivém vzduchu krákali krkavci, poletovali kolem domu, až se Timovi zdálo, že jejich hlasy jsou jakousi vybledlou barvou jejich černého peří: na rozhraní dne a noci splývali s oblohou. Drobní ptáčci se míhali na všechny strany, trousili se v zarostlých plotech, stehy letu a krátkými trylky vyšívali povětrí. Potřebovali teplo z potravy. Timo se po-

koušel — být jim co nejbliž jako první pomoc, po ruce.

Pletl si dny, někdy i týdny, trápil se nad osudem roztroušené slámy z rohože. Vítr ji uložil do obou koutů balkonu, ale i když byla ošumělá a vetchá, celkově chatrná a špinavě ubohá a odpadávaly z ní drobné úlomky, přestože už dávno mlela z posledního, připadala mu stále vlídná, mile blízká, všechna její kolínka bez lesku, tam i tam, tedy v každé jeho vzpomínce — a zároveň před očima. Prudce stoupající letadla, krytá ořechem v blízké zahradě, proměňující se s výškou ve vážky, odlétala s jeho polibky, které je měly ochránit od všeho zlého — na celém nebi. Polibek je zkratka modlitby. Vážka zase letadla. Výška patří vzduchu. Už jen sám pro sebe dodával: polibek vrácený vánkem, ba často i bezvětrím, by mohl být úředním zápisem i s razítkem. Všechny tyto řeči nazýval stejně: zručná ranní práce.

Při posílání polibků si zaslínil konce prstů; i bradu.

Utřel si je do rukávu košile.

Alice se rozněžnila: „Ty jsi moje všechno.“ Vzápětí dodala: „I všelico.“

Jakmile vyšla z koupelny, řekla mu: „Když se okoupu, jako bych si svlékla druhé prádlo.“

I Timo se rozněžnil.

Skončili v posteli, začali a skončili — a když spolu skončili, Alice mu zasněně šeptala: „Vidím hejno sov s hořícíma očima.“

„Kde?“

„Letí.“

Nejčastěji skočil o den dopředu, obvykle tehdy, když napsal datum jen z hlavy, bez kontroly kalendáře na svém psacím stole. Další měl v zásuvkách, sbíral je — a často v nich hledal jména do povídek či filmových scénářů: český, polský, německý, švédský, dokonce i židovský, ale v tom žádná jména nebyla. Hebrejský kalendář byl skoro o více než čtyři tisíce let napřed před křesťanským, takže Timo se opravdu netrápil, když místo nějaké té čtyřky napsal pětku nebo když se mu místo sedmičky dostala na konec pera kulatá osmička. Tím pokaždé začínal: datem.

Měl tak jistotu, že napsal alespoň něco, že i v pozdějších dnech, často bez jediné věty, když se nedokázal pohnout z místa, najde sám pro sebe důkaz, že se o to alespoň pokoušel. A ještě jak snaživě, poctivě a krasopisně, dokonce i chrabře, ale zároveň chabě, marně, uboze — a ještě i s velkou lítostí, protože nikdo ho nedokázal politovat tak upřímně a s tak hlubokým soucitem, jak to dokázal sám, když potichu plakal nad rozlitým mlékem, anebo spíš čajem, tedy nad sebou.

Už dávno mlel z posledního.

O celý týden se spletl jen jednou — a obvinil tehdy kalendář, že mu to udělal naschvál, čímž vymyslel výmluvu pro své prsty. V pondělí přetočil dva slepené listy najednou a trvalo celých dvacet čtyři hodin, než na to přišel, ale nakonec na tom vydělal, protože za cenu jediného dne, který mu utekl s jiným jménem, měl náhle šest dalších navíc. Data už potom neopravil, mohl se tvářit, že se ze zítřka vrátil do dneška anebo i z týdne do týdne, což byl asi jediný způsob, jak se dalo pohybovat časem; anebo v čase. Tunelem mezi dvěma dny je pokaždé noc — a tma v ní, přejdou jeden do druhého, což se omylem už stalo, takže druhého dne vstupoval do téhož dne jako včera.

Timo si mohl dále lhát.

A litovat se.

A pokaždé rád — a pokaždé květnatě.

Anebo hned vzpomínat, jako při obhlídkách, když hledali exteriéry do prvního filmu podle jeho scénáře, zajeli na Záhoří do hospody v Borském Svatém Mikuláši, tedy na Búrech, aby se tam ohřáli. S režisérem Edou Makytou si oba objednali čaj. Kromě nich tam nikdo nesesedl, zrovna před chvílí otevřeli, stěny dýchaly zažraným cigaretovým kouřem a dlažba se leskla šmouhami po mokrému hadru. Hospodská se

na ně zahleděla, jestli to myslí vážně, protože čaj si tam předtím ještě asi nikdo neobjednal, potom beze slůvka odešla, aby se vrátila s podnosem, na kterém se kouřilo z ušatých hrnečků — a po záhorácku prohodila: „Tady to máte, čajíčci.“

Timo jen málokdy používal celou délku svého jména Timotej.

Na otázku „Jak se jmenuješ?“ odmalička odpovídal: „Timo.“

„A celým jménem?“

„Timotej.“

„Timo Té? A to které?“

Zastyděl se: „Timotej Trnka.“

„Aha, tak Trnka.“

„Timo Trnka.“

„Aha.“

Ke snídani dojedl včerejší žemlovku. Na oběd včerejší rízky. Na večeři dnešní den. Vlastní jméno a příjmení mu někdy zacinkalo jako hlasy sýkorek, celá abeceda jejich ptačího jazyka, svými zvuky tak podobná ťukání a skákání míčku u ping-pongu, který později tak nešťastně přejmenovali: náhle se mu říkalo stolní tenis.

„Netrčíš ven z postele?“ zeptala se Alice.

„Už jsem trčel.“

„Jo? A kam?“

„Do tebe.“

Zachytil její chichotání nosem; foukla mu do podpaží.

„Vymyslel jsem nové jméno pro kalendář.“

„Jaké?“

„Stopař času.“

„To už jsem někde slyšela.“

„Tak mám lepší.“

„A to?“

„Účetní.“

Na závěsu v okně se míhaly stíny sýkorek. Vzduchem klouzaly vločky sněhu; podobaly se pápěří a nesly se k zemi, napůl vlídně, napůl velebně, Timovi se zdálo, že sleduje němý film — a zároveň zachycuje jeho živé ticho. První kroky zimy měly mokré podrážky, bílá barva šlápla do šedé, která se postupně ztrácela, až nakonec zmizela.

Ostříhal si nehty na rukou a vložil jejich úzké měsíčky do poštovní obálky, zalepil ji a připsal na ni datum, čímž se změnila v relikvii, pozůstatek po živém: pěkná hloupost.

Děšť a vítr oholily stromy. Z jejich korun se stala propletená klubka větví, která nabízela bludiště pro oči, ale zároveň volné průhledy, průlet přes děravé ploty zahrad, nad střechami domů, prosmýknutí okolo komínů, olíznutí chladu. Jen

máloco má takovou rychlost jako zpětný pohled — a může jít o jakoukoli dálku nebo čas.

Ráno se vždycky vážil. Velmi si vážil sám sebe — a nikoho méně. Za prahem ložnice na něj čekala osobní váha s okénkem pro pohyblivý ukazatel jeho hmotnosti. Nejraději se vážil hned po probuzení, ještě s ranním planým stáním, protože věřil a přesvědčoval sám sebe, že se ztopořeným údem má pokaždé alespoň o několik gramů více než jindy přes den, i když věděl, že je to jen přesun krve — a žádné svaly navíc.

Zase stejná hloupost; až ubohost.

Přílety, odlety, ptačí sněmy — v poletujícím sněhu se smál vzduch.

Dojímal ho pohled na spící Alici.

Hlava na polštáři, možná jen otláček, únava a odpočinek v lahodném souznění spánku a viditelného dechu.

Přiložil jí ruku na čelo.

Potila se.

Procitla.

Měla tak teplé ruce, že když chvíli držela housku, byla najednou jako čerstvá, právě upečená.

Metoda psaní scénářů: fotografie ve větvích.

Provedení: doteky.

A odpověď: vyplašené oči.

Na úplném začátku psával pokaždé ráno od pěti do devíti na dřevěné desce mezi knihami na podlaze, byt byl ještě prázdný, jedl při tom kekсы Marina, na parkety mu padaly drobkы, říkal si, že je zamete, ale než to stihl, snědli je mravenci.

Včera se špatně oblékla. Vyšla do změny počasí jako do cizí země. Asi něco chytla, skočil na ni virus, možná ho dokonce viděla, stačilo jediné kýchnutí v trolejbusu — a už se ty mrňavé potvory šířily do celého okolí. Seděla u zaroseného okna. Vedle ní se uhnízdil tlustý chlap, který po ní zahlížel, aby se posunula a uvolnila mu víc místa.

Alice mu řekla: „Přitulte se.“

To ho úplně vyvedlo z míry.

A vystoupil.

Před chřípkou ji nezachránil ani horký čaj s rumem, dokonce ani to, že se Timovi hlásila větičkou: „Přišla zima a já.“

Když sněžilo, vyprávěla mu další historku z trolejbusu: poslouchala malé děvčátko, které se své mámy neustále na něco vyptávalo — proč to a proč ono — a máma jí trpělivě odpovídala — protože — a děvčátko potom na okamžik ztichlo, aby se vzápětí na celý trolejbus zeptalo: „A mami, proč se tě táta, když jste včera zhasli, proč se tě ptal, že proč sis ještě nesvlékla kalhotky?“